

Opinnäytetyö (AMK)

Toimintaterapiakoulutus

Syksy 2022

Tiia-Maria Karjalainen & Vappu Salmela

WCPA tasojen I ja II käyttökokemuksia aikuisneurologian kentältä

– laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Toimintaterapiakoulutus

Syyskuu 2022 | 39 sivua ja 4 liitesivua

Tiia-Maria Karjalainen & Vappu Salmela

WCPA tasojen I ja II käyttökokemuksia aikuisneurologian kentältä

- laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja sen tarkoituksena oli saada tietoa Weekly Calendar Planning Activity -arviointimenetelmän (WCPA) tasojen I ja II käyttökokemuksista ja käytettävyydestä aikuisneurologian kentältä. Tutkimus tehtiin yhteistyössä Suomen aikuisneurologisten toimintaterapeuttien unionin (Santtu ry) kanssa.

Tutkimusta varten järjestettiin koulutustilaisuus menetelmän käyttämisestä, jonka jälkeen tutkimukseen osallistuneet toimintaterapeutit saivat 2 kk aikaa kerätä käyttökokemuksia menetelmän tasoista I ja II. Tämän jälkeen pidettiin ryhmähaastattelu, jonka pohjalta tehtiin induktiivinen sisällönanalyysi. Toimintaterapeutit kokivat arviointimenetelmän hyödylliseksi ja soveltuvaksi neurologiselle kentälle. Toimintaterapeutit kokivat WCPA:n täydentävän muita arviointimenetelmiä, sekä pitivät menetelmää mielekkäänä ja herättävänä keskustelua asiakkaan kanssa. Menetelmän haasteina nousivat esille papereiden paljous, sekä pitkä ja osittain epäselvä ohjeistus. Useat toimintaterapeuteista kertoivat, että aikovat jatkossa ottaa menetelmän käyttöön omassa työssään.

Asiasanat:

wcpa, weekly calendar planning activity, toiminnanohjaus, arviointimenetelmä, toimintaterapia

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Occupational therapy programme

Fall 2022 | 39 pages and 4 pages in appendices

Tiia-Maria Karjalainen & Vappu Salmela

WCPA levels I and II experiences in the field of adult neurology

- qualitative research

The thesis was carried out as qualitative research. Its purpose was to obtain information about the experiences and usability of the Weekly Calendar Planning Activity assessment (WCPA) levels I and II in adult neurology. The study cooperated with the Finnish Association of Adult Neurological Occupational Therapists (Santtu ry).

For the study, a training session using the method was organized, after which the occupational therapists who participated in the study were given two months to collect User Experiences from levels I and II of the method. After this, a group interview was held, based on which inductive content analysis was carried out. The occupational therapists found the assessment method useful and suitable for the neurological field. The occupational therapists felt that the WCPA complemented other assessments and considered the method meaningful and stimulating a conversation with the client. The challenges of the method were the amount of paperwork and the long and partly unclear instructions. Several occupational therapists plan on using the method in their work.

Keywords:

wcpa, weekly calendar planning activity, executive function, assessment, occupational therapy

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Toiminnanohjaus	8
2.1 Toiminnanohjauksesta	8
2.2 Toiminnanohjauksen neurologinen perusta	10
2.3 Toiminnanohjauksen haasteet neurologisesti sairastuneilla	11
3 WCPA-arviointimenetelmä	12
3.1 Yleistä WCPA-arviointimenetelmästä	12
3.2 WCPA-vaikeustasot	13
3.3 WCPA-versiot	14
3.4 Aikaisemmat tutkimukset WCPA:sta	14
4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	16
5 Tutkimuksen toteutus	17
5.1 Tutkimusjoukko	17
5.2 Tutkimuksen eteneminen	17
5.3 Aineistokeruumenetelmän luonnehdinta	19
5.4 Aineiston käsittely ja analysointi	20
6 Tutkimuksen tulokset	22
6.1 Arviointimenetelmän hyödyt	22
6.2 Arviointimenetelmän haasteet	24
6.3 Arviointimenetelmän soveltuvuus neurologiselle kentälle	27
7 Pohdinta	29
8 Eettisyys ja luotettavuus	33
Lähteet	36

Liitteet

Liite 1. Saatekirje tutkimukseen osallistuville

Liite 2. Suomenosluvan kysyminen Toglialta

Liite 3. Induktiivinen sisällönanalyysi

Kuvat

Kuva 1. Toiminnanohjauksen pääkomponentit	8
Kuva 2. Toiminnanohjauksen haasteita	9
Kuva 3. Etuotsalohkon alueiden säätelypiirit	11
Kuva 4. Testin aikana noudatettavat säännöt	12
Kuva 5. Terapeuttien kokemukset arviointimenetelmän hyödyistä	24
Kuva 6. Terapeuttien kokemukset arviointimenetelmän haasteista	27
Kuva 7. Terapeuttien kokemuksia arviointimenetelmän sovellettavuudesta neurologian kentälle	28

1 Johdanto

Weekly Calendar Planning Activity (WCPA) on Joan Toglian vuonna 2015 kehittämä toiminnanohjauksen arviointimenetelmä. Menetelmä on suhteellisen uusi ja sen käyttökokemuksia löytyy vielä vähän. Arviointimenetelmästä löytyy eri tasoja (I-III), joiden tarkoituksena on antaa mahdollisuus menetelmän sovellettavuuteen asiakaskohtaisesti. WCPA-arviointimenetelmästä löytyy Isakssonin ja Kiikolan tekemä opinnäytetyö ”WCPA tutuksi” (2017), jonka tarkoituksena oli jalkauttaa menetelmä toimintaterapeuttien käyttöön. Samana vuonna on tehty WCPA-arviointimenetelmästä opinnäytetyönä implementointi Hoitokoti Peltolaan (Heinonen & Mäkitalo, 2017), jonka tarkoituksena oli saada WCPA-arviointimenetelmän käyttökokemuksia psykiatriselta kentältä. Käyttökokemukset vuoden 2017 opinnäytetyössä rajoittuivat tasoon II.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä laadullinen tutkimus WCPA-arviointimenetelmästä ja saada tietoa tasojen I ja II eroavaisuuksista ja käytettävyydestä aikuisneurologian työkentällä. Opinnäytetyön tavoitteena on, että tulevaisuudessa WCPA olisi yhä useamman toimintaterapeutin käytössä ja että menetelmästä saataisiin enemmän käyttökokemuksia eri kentiltä. Näin ollen WCPA-arviointimenetelmän vaikuttavuudesta, luotettavuudesta ja sovellettavuudesta saataisiin lisää näyttöä. Lisäksi opinnäytetyö kehittää toimintaterapiaa alana ja vastaa myös Santtu ry: tarkoitukseen kehittää aikuisneurologista toimintaterapiaa.

Opinnäytetyön aihe valikoitui yhteisen mielenkiinnon kautta. Opintojen aikana kiinnostus neurologiaan on kasvanut, joten WCPA-arviointimenetelmänä ja Santtu ry toimeksiantajana herättivät mielenkiintomme. Santtu ry on Jyväskylässä vuonna 2000 perustettu yhdistys, jonka ideana on toimia koulutus-, verkostoitumis- ja kehittämisfoorumina aikuisneurologisten asiakkaiden kanssa työskenteleville toimintaterapeuteille. Toiminnan tarkoituksena on kehittää aikuisneurologista toimintaterapiaa ja sen laatua, yhtenäistää terapiakäytäntöjä, tehdä tunnetuksi aikuisneurologista

toimintaterapiaa ja tehdä yhteistyötä muiden aikuisneurologisten asiakkaiden parissa työskentelevien ammattialojen kanssa. (Santtu 2021.)

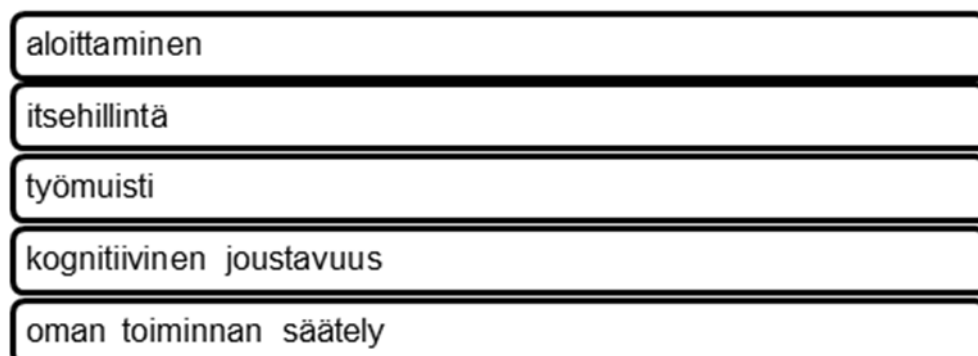
Tämän opinnäytetyön tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä käytettiin toimintaterapeuttien ryhmähaastattelua, joka analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Opinnäytetyössä käsitellään aluksi toiminnanohjausta käsitteenä, sekä WCPA:ta arviointimenetelmänä ja aikaisempia tutkimuksia menetelmästä ja sen käytöstä. Seuraavaksi esitetään opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite, sekä tutkimuskysymys. Tämän jälkeen tutkimuksen toteutus avataan vaiheittain - käsitellään ja analysoidaan sen tuloksia, sekä koko opinnäytetyön eettisyyttä. Lopuksi pohdinnassa käsitellään niin opinnäytetyön, kuin myös tekijöiden omaa oppimisprosessia.

2 Toiminnanohjaus

Toiminnanohjauksen (executive function) käsitteen syntymisen pohjalla ovat toimineet teoriat valvovan ja säätelevän korkeamman toiminnon tai toimintoryhmän häiriöistä. Toiminnanohjauksen haasteet liitetään etenkin etuotsalohkon toimintaan ja vaurioihin, mutta toiminnanohjauksen haasteita esiintyy myös muissa, hajanaisissa aivovaurioissa ja sairauksien yhteydessä. (Vilkki ym. 2020.) Toiminnanohjauksen käsitteen ja siihen liittyvien haasteiden ymmärtäminen on oleellista, jotta pystyy tarkastelemaan WCPA menetelmän käyttökelpoisuutta juuri toiminnanohjauksen arviointimenetelmänä.

2.1 Toiminnanohjauksesta

Toiminnanohjauksella tarkoitetaan psyykkisiä prosesseja, joiden avulla ihminen pystyy toimimaan päämäärätietoisesti ja tehtävän vaatimusten mukaisesti. Toiminnanohjaus sisältää muun muassa kyvyn tehdä suunnitelmia ja toimia niiden mukaisesti, jäsentää tilanteita ja muuttaa omaa toimintaa tarpeen vaatiessa, sekä ehkäistä tehtävää häiritseviä impulsseja. Toiminnanohjaus koostuu yleisesti katsottuna seuraavanlaisista pääkomponenteista: aloittamisesta, itsehillinnästä, työmuistista, kognitiivisesta joustavuudesta ja oman toiminnan säätelystä (Kuva 1). (Toglia 2015, 1.)

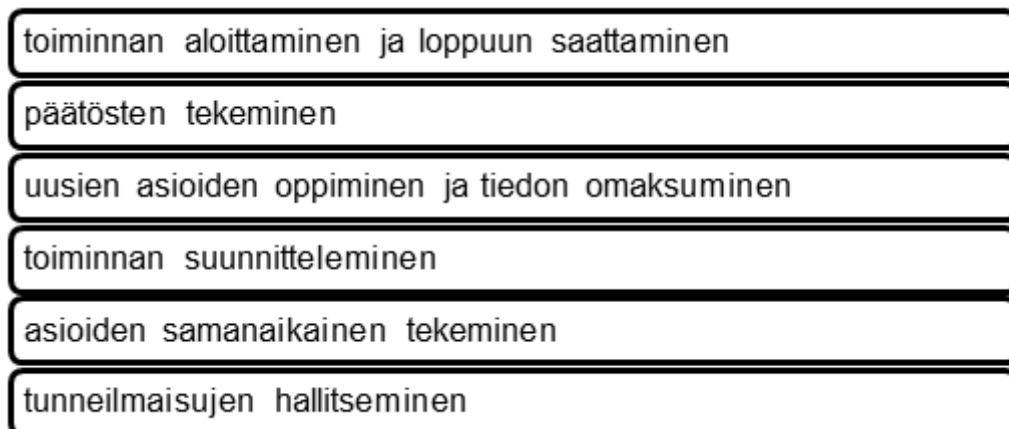

Kuva 1. Toiminnanohjauksen pääkomponentit (Toglia, 1).

Toiminnanohjaukseen liittyy myös eettisten ja moraalisten periaatteiden huomioiminen. Sosiaalisissa kanssakäymisissä saattaa esiintyä omien tunneilmaisujen hallitsemattomuutta, sekä kyvyttömyyttä ottaa muiden tunteita ja aikomuksia huomioon. (Vilkki ym. 2020.) Toiminnanohjauksen haasteet vaikuttavat näin myös ihmisen sosiaalisiin suhteisiin (Terveyskylä). Ihmisen käytös saattaa olla muita kohtaan loukkaavaa ja impulsiivista (Winqvist & Nybo 2020).

Toiminnanohjauksen haasteet näkyvät usein tilanteissa, jotka eivät ole rutinoituneita ja toiminnan suorittaminen vaatii uuden asian tai tiedon omaksumista, toiminnan suunnittelua, useamman asian samanaikaista tekemistä, päätöksentekoa ja oman käytöksen kontrollointia. Haasteita tuottavat muun muassa päätösten tekeminen, toiminnan aloittaminen, toiminnan loppuun saattaminen, oman toiminnan suunnittelu, uusien asioiden oppiminen, vaiheista toiseen siirtyminen ja käyttäytymisen säätelyn kontrolloiminen (Kuva 2). Vaikeissa toiminnanohjauksen haasteissa ihminen voi olla jopa täysin aloitekyvytön. (Terveyskylä.)

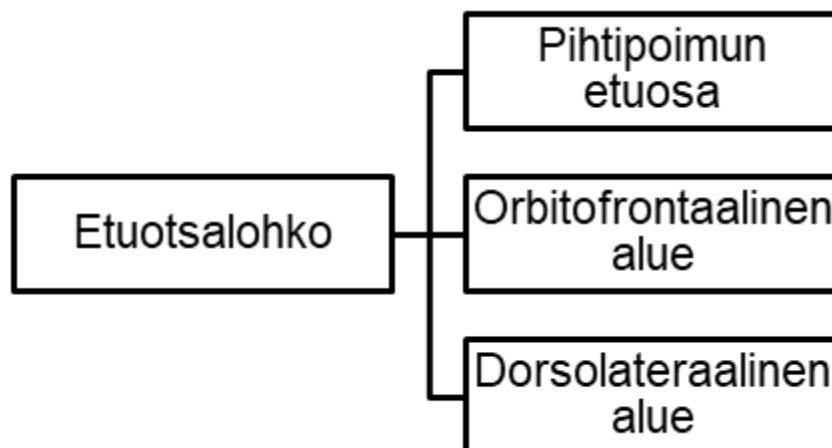

Kuva 2. Toiminnanohjauksen haasteita (Terveyskylä; Vilkki ym. 2020; Winqvist & Nybo 2020).

2.2 Toiminnanohjauksen neurologinen perusta

Toiminnanohjaus liitetään ensisijaisesti aivojen etuotsalohkon toimintaan. Toiminnanohjauksen haasteita esiintyy kuitenkin myös muissa, hajanaisissa aivovaurioissa ja sairauksien yhteydessä, kuten esimerkiksi aivoverenkiertohäiriöissä, aivovammojen ja -kasvainten yhteydessä, aivoja rappeuttavien sairauksien (esim. Alzheimerin tauti, alkoholidementia, otsaohimolohko rappeuma), sekä psykiatristen ja kehityksellisten häiriöiden yhteydessä. (Vilkki ym. 2020.) Etuotsalohkoa pidetään kuitenkin toiminnanohjauksen kannalta tärkeimpänä hermorakenteena ja se voidaan jakaa kolmeen eri osaan: pihtipoimun etuosaan, orbitofrontaaliseen alueeseen ja dorsolateraaliseen alueeseen, joiden säätelypiirit vastaavat toiminnanohjauksesta (Kuva 3). Näiden säätelypiirien alueiden vaurioista näyttäisi tutkimusten ja kliinisten havaintojen mukaan syntyvän toisistaan poikkeavia toiminnanohjauksen häiriöitä. (Vilkki ym. 2020.)

Pihtipoimun etuosa vastaa oma-aloitteisuudesta ja alueen vauriot näkyvät ensisijaisesti aloitekyvyttömyytenä. Orbitofrontaalinen alue puolestaan vastaa käytöksen kontrollista ja sen vauriot yhdistetään etenkin käytöskontrollin heikentymiseen sosiaalisissa tilanteissa. Dorsolateraalinen alue taas vastaa tiedonkäsittelyn ohjauksesta ja sen vauriot liitetään eritoten tunteiden hallintaan ja säätelyyn, sillä kyseinen aivoalue on yhteyksissä muihin aivojen osiin, muun muassa limbiseen järjestelmään ja aivorunkoon. Tämän alueen vauriot aiheuttavat myös tiedonkäsittelyn organisoinnin ja kontrolloinnin heikkenemistä, näkyen kognitiivisten toimintojen sujumattomuutena ja muistin häiriöinä. Epäselvää kuitenkin on, miten alueiden säätelypiirien yhteistoiminta toteutuu. (Vilkki ym. 2020.)

Kuva 3. Etuotsalohkon alueiden säätelypiirit (Vilkki ym. 2020).

2.3 Toiminnanohjauksen haasteet neurologisesti sairastuneilla

Toiminnanohjauksen haasteet ovat tavanomaisia neurologisesti sairastuneiden joukossa. Etenkin vaikeimpien aivovammojen tavallisia jälkioireita ovat ongelmat toiminnanohjauksessa. (Cicorene ym. 2006.) Ongelmat näkyvät erityisesti käytöksen impulsiivisuutena ja tunne-elämän haasteina vaikuttaen eritoten sairastuneen sosiaalisiin suhteisiin (Vilkki ym. 2020).

Haasteet toiminnanohjauksessa ovat yhdistetty myös aivohalvauksen saaneisiin henkilöihin (Poulin ym 2012). Katzan ym. (2018) mukaan aivohalvauksen saaneilla ihmisillä suurimmat haasteet näkyvät fyysisen toimintakyvyn ja sosiaalisten roolien muuttumisen lisäksi juuri toiminnanohjauksen osa-alueilla. Toiminnanohjauksen haasteita esiintyy myös muun muassa aivotärähdyksen saaneilla (Howell ym. 2013), sekä epilepsiaa sairastavilla (Campiglia ym. 2014). Toiminnanohjauksen haasteita on yhdistetty myös muihin neurologisiin sairauksiin, kuten esimerkiksi MS-tautiin (Voelbel ym. 2011) ja Parkinsonin tautiin (Foster & Hershey 2011).

3 WCPA-arviointimenetelmä

Kappaleessa käsitellään WCPA-arviointimenetelmää yleisellä tasolla, sekä avataan menetelmän eri tasoja, sekä niiden käyttötarkoituksia ja eroavaisuuksia. Kappaleessa käsitellään myös aikaisempia tutkimuksia arviointimenetelmää koskien.

3.1 Yleistä WCPA-arviointimenetelmästä

Weekly Calendar Planning Activity (WCPA) on toimintaterapeutti Joan Toglian kehittämä toiminnanohjauksen arviointimenetelmä. Arviointimenetelmä soveltuu nuorille ja aikuisille, joilla on hienovaraisia haasteita toiminnanohjauksessa. (Toglia 2015, 1.)

Menetelmässä tulee järjestää annetussa listassa olevia (17 tai 18) tapaamisia viikkokalenterilomakkeelle noudattaen samalla annettuja sääntöjä, välttää tapaamisten päällekkäisyyksiä, seurata ajan kulumista ja olla kiinnittämättä huomiota häiriötekijöihin. (Toglia 2015, 1.) Testin aikana noudatettavia sääntöjä on yhteensä viisi ja ne ovat lueteltuna kuvassa 4.

1. kun tapaaminen on kirjattu viikkokalenteriin, sitä ei saa enää poistaa tai yliviivata
2. testattavan tulee kertoa, kun 7 minuuttia on kulunut testin aloittamisesta
3. tapaamisia ei tule sijoittaa ennalta sovitulle päivämäärälle (tiistai, keskiviikko tai torstai)
4. testaajan esittämiin kysymyksiin ei tule vastata testin aikana
5. testattavan tulee ilmoittaa, kuin on saanut tehtävän valmiiksi

Kuva 4. Testin aikana noudatettavat säännöt (Toglia 2015, 7–8).

WCPA:n kaltainen monivaiheinen arviointimenetelmä antaa mahdollisuuden kerätä tietoa siitä, miten asiakas suoriutuu kognitiivisesti haastavasta toiminnallisesta tehtävästä. Menetelmä antaa tietoa toiminnan tarkkuudesta, tehokkuudesta, tehtyjen virheiden laadusta ja tehtävän suorittamiseen käytetyistä strategioista. (Toglia 2015, 1.)

3.2 WCPA-vaikeustasot

WCPA sisältää kolme eri vaikeustasoa (I-III), joista taso II on tutkituin ja käytetyin. Tasosta II löytyy myös numeeriset viitearvot, toisin kuin tasosta I ja III. Jokainen eri vaikeustaso sisältää kaksi versiota: version A ja version B, jotka ovat vaikeustasoltaan ja käytettävyydeltään samanlaiset, mutta sisältävät eri tapaamiset. Tämä mahdollistaa sen, että samalle henkilölle voidaan tehdä arviointimenetelmä uudestaan, vähentäen oppimiseffektin vaikutuksia saatuun tulokseen. (Taylor 2015, 6.)

Taso I on vaikeusasteeltaan helpoin ja se koostuu 16 tapaamisen listasta, jotka tulee sijoittaa viikkokalenteriin noudattaen samalla annettuja ohjeita ja sääntöjä. Tässä versiossa tapaamiset on listattu siten, että ensimmäisenä listaan on merkittynä ne tapaamiset, joissa on tarkka päivämäärä ja ajankohta. Joustavat tapaamiset ovat taas sijoitettuna listan loppuun. Mikäli tapaamiset merkataan viikkokalenteriin listan mukaisessa järjestyksessä, ei vastaan tule päällekkäisyyksiä tapaamisten suhteen. Tämän takia taso I ei vaadi suunnittelua ennen tehtävän aloittamista ja näin ollen vaatii toiminnanohjaukselta vähemmän kuin taso II ja III. Luetteloitujen tapaamisten edessä on rastitettavat ruudut, jotka auttavat visuaalisesti tarkistamaan viikkokalenteriin merkityt tapaamiset. (Toglia 2015, 6.)

Tasossa II on listattu 17 tapaamista satunnaisessa järjestyksessä. Tapaamisten eteen ei ole merkitty erikseen rastitettavia ruutuja, joka ohjaisivat tapaamisten tarkistamiseen sitä mukaan, kun ne on merkitty viikkokalenteriin. Tehtävän tekeminen vaatii näin ollen suunnittelua, jotta tapaamiset pystytään merkitsemään viikkokalenteriin ilman tapaamisten päällekkäisyyksien

syntymistä. (Toglia 2015, 6.) Taso III on puolestaan tasoista haastavin. Taso sisältää 17 tapaamista, jotka ovat kerrottu kirjoitetun, yhtenäisen pidemmän tekstin sekaan. Tämän takia taso vaatii kykyä keskittyä ja poimia olennaisia asioita saadun informaation seasta. (Toglia 2015, 7.)

3.3 WCPA-versiot

WCPA-käsikirja sisältää arviointimenetelmästä useamman mukautetun version, jotka soveltuvat eri asiakas- ja ikäryhmille. Oma mukautettu versio arviointimenetelmän tasosta II löytyy kouluikäisille (12–18-vuotiaat), nuorille (16–21-vuotiaat) ja yliopisto-opiskelijoille ("WCPA-S", 20–34-vuotiaat). Näiden lisäksi käsikirja sisältää lyhennetyn version arviointimenetelmästä "WCPA-short/WCPA-10", joka vastaa tasoa II, mutta sisältää 17 tapaamisen sijaan vain 10 tapaamista. (Toglia 2015, 6–7.)

3.4 Aikaisemmat tutkimukset WCPA:sta

WCPA-arviointimenetelmän käyttämisestä ja soveltuvuutta on tutkittu muun muassa AVH-potilailla (Jaywant ym. 2021), MS-tautia sairastavilla (Goverover ym. 2019), aivovamman saaneilla potilailla (Doherty 2018), sekä ADHD:n omaavilla yliopisto-opiskelijoilla (Lahav ym. 2015) ja nuorilla (Weiner ym. 2012). Tutkimuksien tuloksissa on todettu WCPA-arviointimenetelmän erottelevan kontrolliryhmät (sairauden omaavat) verrokkiryhmistä (perusterveet) ja tämän vuoksi arviointimenetelmän on todettu soveltuvan kyseisten asiakasryhmien toiminnanohjauksen arviointiin (Jaywant ym. 2021; Goverover ym. 2019; Doherty 2018; Lahav ym. 2015; Weiner ym. 2012).

Jaywant ym. (2021) tutkimuksessa nousi esille, miten WCPA:n käytöllä pystytään erottelemaan AVH:n sairastaneista potilaista niitä, jotka suoriutuvat kognitiota arvioivasta Montreal Cognitive Assessment (MoCA) -seulontamenetelmästä normaalirajan mukaisesti, vaikka heillä olisi toiminnanohjauksen haasteita. Tutkimuksen tulosten mukaan lisäksi AVH-

potilaat (verrokkiryhmä) tekevät enemmän virheitä, ovat huomattavasti vähemmän täsmällisiä ja käyttävät vähemmän strategioita tehtävästä suoriutumiseen kuin terveet yksilöt (kontrolliryhmä). Tulokset korostavat tarvetta käyttää suorituskyykyyn perustuvia, toiminnallisia arviointimenetelmiä myös niille, jotka saavat hyviä tuloksia MoCA:n kaltaisissa seulontatyökaluissa. (Jaywant ym. 2021.)

WCPA-arviointimenetelmän tasoa II on Suomessa aikaisemmin käsitelty kahdessa eri opinnäytetyössä. Heinonen & Mäkitalo (2017) arvioivat arviointimenetelmän soveltuvuutta ja juurruttivat sitä psykiatrian työkentälle. Opinnäytetyön tulokset osoittivat, että arviointimenetelmä soveltuu psykiatrian kentälle, muttei välttämättä pitkäaikaissairaille menetelmän haastavuuden vuoksi. Isaksson & Kiikola (2017) jalkauttivat arviointimenetelmää suomalaisten toimintaterapeuttien käyttöön ja tekivät menetelmästä suomenkielisen oppaan, sekä vapaamuotoiset suomennotokset arviointimenetelmän tason II käyttämisen kannalta oleellisista lomakkeista. Varsinaisia tutkimuksia arviointimenetelmästä tai sen käytöstä ei ole aikaisemmin Suomessa tehty.

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Tutkimusongelmalla pystytään rajaamaan tutkittavaa aihetta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusongelmat ovat yleensä ”mitä- ja miten” -kysymyksiä. Tutkimusongelmana voi olla myös muun tyyppinen kysymyksen sisältävä kysymys. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymyksen avulla pyritään selvittämään aikuisneurologisten asiakkaiden parissa työskentelevien toimintaterapeuttien käyttökokemuksia WCPA-arviointimenetelmän tasoista I ja II.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää WCPA-arviointimenetelmän tason I ja tason II käyttökokemuksia aikuisneurologian kentältä. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa WCPA on yhä useamman toimintaterapeutin käytössä ja että menetelmästä saataisiin enemmän käyttökokemuksia eri kentiltä. Tarkoituksen ja tavoitteen pohjalta tutkimuskysymykseksi nousi:

1. Millaisia kokemuksia aikuisneurologisten asiakkaiden parissa työskentelevillä toimintaterapeuteilla on WCPA-arviointimenetelmän tasojen I ja II käytöstä ja sovellettavuudesta omassa työssään?

Käyttökokemuksilla halutaan saada selville, miten WCPA-arviointimenetelmänä soveltuu aikuisneurologian työkentälle. Käyttökokemuksilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa sitä, kuinka helpoksi tai haastavaksi toimintaterapeutit kokivat WCPA:n käytön, oliko jompikumpi tasoista parempi ja miksi, millaisille asiakkaille menetelmää käytettiin ja oliko menetelmästä hyötyä asiakkaiden interventiossa.

5 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutetaan induktiivisella eli aineistolähtöisellä otteella (Juhila n.d.), sillä pääpainona on analysoida haastattelun pohjalta saatua aineistosta, joka koostuu tutkimukseen osallistuneiden toimintaterapeuttien subjektiivisista kokemuksista. Tämän vuoksi tutkimusten tekijät pyrkivät tarkastelemaan ja analysoimaan saatuja vastauksia mahdollisimman objektiivisesti sivuuttaen omat mielipiteet.

5.1 Tutkimusjoukko

Tutkimuksen perusjoukkona toimii toimintaterapeutit, jotka työskentelevät neurologisten haasteiden omaavien asiakkaiden parissa. Tutkimuksen osallistujamäärä rajattiin 10 osallistujaan saadun sisällön syvällisen tarkastelun mahdollistamiseksi.

Tutkimusjoukko valittiin tutkimusten tekijöiden toimesta harkinnanvaraisella otannalla halukkaiden keskuudesta, jotka ilmoittivat halukkuudestaan osallistua tutkimukseen sähköpostitse tutkimuksen tekijöille. Tutkimukseen valittiin 10 toimintaterapeuttia, joista kaikki osallistuvat tutkimukseen kuuluvaan koulutustilaisuuteen. Tutkimuksen aikana 5 toimintaterapeuttia jättäytyi tutkimuksesta, joten lopulliseen tutkimuksen ryhmähaastatteluun osallistui 5 toimintaterapeuttia.

5.2 Tutkimuksen eteneminen

Tutkimus eteni seuraavalla tavalla. Ensimmäisenä tutkimuksen toimeksiantajalle eli Santtu ry:n yhteyshenkilölle lähetettiin tutkimuksen saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja sen kulusta (Liite 1). Lisäksi lähetettiin tietosuojailmoitus, jossa kerrottiin tutkimukseen osallistuvien oikeuksista sekä siitä, millaisia henkilötietoja tutkimuksen aikana kerätään ja miten niitä tutkimuksen aikana käsitellään. Saatekirjeen avulla pyrittiin

herättämään lukijan mielenkiinto ja motivaatio tutkimukseen osallistumiseen kertomalla muun muassa aiheen ajankohtaisuudesta.

Yhteyshenkilö välitti saatekirjeen ja tietosuojailmoituksen yhdistyksen jäsensivuille, jonka kautta tutkimuksen kohderyhmä sai tiedon tutkimuksesta. Tutkimukseen osallistuvat ilmoittivat halukkuutensa tutkimukseen osallistumiseen ilmoittamalla siitä tutkimuksen tekijöille sähköpostitse. Tämän jälkeen linkki etäyhteyksin järjestettävään koulutustilaisuuteen lähetettiin tutkimuksen tekijöiden toimesta sähköpostitse.

Koulutustilaisuuden tarkoituksena oli taata, että jokaisella tutkimukseen osallistuvalla on samat lähtökohdat ja että jokainen tutkimukseen osallistuva toimintaterapeutti osaa käyttää arviointimenetelmää. Näin ollen koulutustilaisuuteen osallistuivat kaikki tutkimukseen osallistuvat. Koulutustilaisuudessa kerrattiin tutkimusinformaatiota kuten, mikä on tutkimuksen tarkoitus ja tavoite, ja mitkä ovat tutkimukseen osallistuvien oikeudet. Tämän jälkeen käsiteltiin toiminnanohjausta, sekä WCPA-arviointimenetelmää ja sen käyttöä. WCPA:n käyttämisestä luotiin koulutustilaisuutta varten opetusvideo, joka jäi muun koulutusmateriaalin kanssa tutkimukseen osallistujien käyttöön tutkimuksen ajaksi.

Koulutustilaisuuden jälkeen tutkimukseen osallistuville toimintaterapeuteille annettiin noin 2 kuukautta aikaa kokeilla kumpaakin WCPA-arviointimenetelmän tasoa. Tarkoituksena oli, että jokainen toimintaterapeutti pystyisi kokeilemaan kumpaakin tasoa vähintään kaksi kertaa, jotta menetelmän molemmista tasoista kertyisi enemmän käyttökokemuksia.

Lopuksi tutkimukseen osallistuville toimintaterapeuteille pidettiin yhteinen haastattelutilaisuus ryhmämuotoisesti, jossa käytiin läpi WCPA:n käyttökokemuksia. Haastatteluun osallistuville lähetettiin muutama päivä ennen varsinaista haastattelua sähköposti, jossa oli listattuna kolme aihetta, joiden pohjalta haastattelu toteutettiin.

Aiheiksi valikoitui tutkimuskysymyksen pohjalta:

1. Arviointimenetelmän käyttäminen
2. Tasojen I ja II eroavaisuudet
3. Sovellettavuus neurologiselle kentälle.

Aiheet valikoituivat sen perusteella, että ne koettiin vastaavan tutkimuksen tutkimuskysymykseen parhaalla mahdollisella tavalla. Aiheiden lähettäminen etukäteen oli harkittua ja tarkoituksenmukaista, sillä haluttiin varmistua siitä, että ryhmähaastattelussa pysytään tutkimuskysymyksen kannalta oleellisissa asioissa sekä antaa tutkittaville mahdollisuus kerrata ja koostaa itselleen kahden kuukauden aikana keräämiään kokemuksia. Ryhmämuotoinen haastattelu toteutettiin etäyhteyksin Zoomissa, jolloin haastattelun tallentaminen oli mahdollista ja saatuihin vastauksiin oli mahdollista palata uudestaan. Saatu aineisto litteroitiin, jonka jälkeen sen sisältö analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

5.3 Aineistokeruumenetelmän luonnehdinta

Tutkimusaineistona toimi toimintaterapeuttien ryhmähaastattelu.

Ryhmähaastattelussa käytettiin Focus group -haastattelua, joka on puolistrukturoitu menetelmä, joka sisältää tarkasti valikoidut aiheet, joita haastattelun aikana käsitellään, mutta vastaajille ei anneta valmiita vastausvaihtoehtoja (Mod•U: Powerful Concepts in Social Science 2016). Focus group -haastattelu valikoitui käytettäväksi tutkimukseen, sillä puolistrukturoitu haastattelumenetelmä sopii hyvin käytettäväksi silloin, kun asiaa on tutkittu vielä vähän (Näpärä 2017). Focus group -haastattelussa osallistujien määrä tulisi olla 10 tai alle 10 henkilöä. Focus group -muotoinen haastattelu myös mahdollistaa vapaamuotoisen keskustelun osallistujien välillä sekä antaa mahdollisuuden jakaa ajatuksia toimintaterapeuttien kesken ja näin ollen myös uusia ajatuksia ja näkökulmia voi muodostua (Mod•U: Powerful Concepts in Social Science 2016).

Koska opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, oli haastattelumuotoinen aineistonkeruu yksinään soveltuva menetelmä. Haastattelulla päästään syvemmälle aiheeseen ja vapaamuotoisempi keskustelu toimintaterapeuttien kesken mahdollisti paremmin käyttökokemusten jakamisen.

5.4 Aineiston käsittely ja analysointi

Aineiston käsittely aloitettiin nauhoitetun ryhmähaastattelun litteroinnilla. Litteroinnilla tarkoitetaan esimerkiksi nauhoitetun puheen muotoisen aineiston tai tutkimukseen osallistuneiden vastaajien omalla käsialalla kirjoittamien tekstien puhtaaksi kirjoittamista. Litterointi mahdollistaa haastattelun tarkemman analysoinnin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Litteroidusta haastattelusta tehtiin lopuksi induktiivinen sisällönanalyysi. Sisällönanalyysillä saatua aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Sisällönanalyysin pyrkimyksenä on siis saada kuvaus tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Analyysin tuotoksena syntyy tutkittavaa ilmiötä kuvaavia kokonaisuuksia. Analyysia tehdessä tulee määrittää analyysiyksikkö, joka voi olla yksittäinen sana, sanayhdistelmä, lause tai ajatuskokonaisuus. Sanayksikön valintaa ohjaa tutkimustehtävä ja käytettävän aineiston laatu. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 4.) Tutkimuksessa analyysiyksikkönä toimi ajatuskokonaisuudet, sillä ne vastasivat parhaiten saatuun aineistoon ja tutkimuskysymykseen.

Induktiivisessa sisällönanalyysissä aineiston käsitteleminen lähtee tutkittavan aineiston pelkistämisestä (aineistoista koodataan tutkimustehtävään liittyviä ilmaisuja), ryhmittelystä (yhteenkuuluvat pelkistetyt ilmaisut yhdistetään) ja abstrahoinnissa (yleiskäsitteiden avulla muodostetaan kuvaus tutkimuskohteesta) (Kyngäs & Vanhanen 1999 5). Ryhmittelyssä pelkistettyjä ilmaisuja yhdistetään etsien niiden eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä siten, että

samaan kategoriaan kuuluvat ilmaisut yhdistetään ja annetaan kategorialle sen sisältöä kuvaava nimi. Analyysia jatketaan abstrahoimalla, jossa muodostetaan yläkategorioita, yhdistelemällä saman sisältöisiä alakategorioita toisiinsa. Abstrahointia jatketaan yhdistelemällä kategorioita toisiinsa niin kauan, kuin se on sisällön kannalta mahdollista ja mielekästä. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5–7.)

Tutkimustulosten luotettavuutta pyrittiin lisäämään sillä, että tutkimuksen tekijät lukivat ensin itsenäisesti litteroidun tekstin ja rakensivat näistä omat sisällönanalyysit. Tämän jälkeen tutkimuksen tekijät vertasivat tekemiään sisällönanalyyseja ja näin rakentui uusi yhteinen sisällönanalyysi. Näin pystyttiin varmistumaan siitä, että tutkimuksen tekijät poimivat oman näkemyksen perusteella tutkimuskysymystä vastaavat oleellimmat alkuperäisilmaisut, eikä yhteinen ajattelu johdatellut liikaa sisällönanalyysin tekemistä.

Abstrahointi tapahtui lopulta siten, että lopullisessa sisällönanalyysissä on yläluokka, alaluokka, pelkistetty ilmaus sekä alkuperäisilmaus. Sisällön analyysi ja abstrahointi näkyvät kokonaisuudessaan liitteessä 3.

6 Tutkimuksen tulokset

WCPA-arviointimenetelmä toteutettiin yhteensä 11 kuntoutujalle viiden toimintaterapeutin toimesta. Kuntoutujilla olivat neurologian puolen diagnooseina aivovamma, aivoverenvuoto, aivoinfarkti, epilepsia, tarkkaavuuden häiriö sekä herpesvirus, joka oli levinnyt aivoihin. Osalla kuntoutujista oli neurologian puolen diagnoosien lisäksi muita sairauksia, jotka voivat vaikuttaa toiminnanohjaukseen ja näin ollen arviointimenetelmästä suoriutumiseen. Anonymiteetin säilymiseksi muita diagnooseja ei kuitenkaan tässä opinnäytetyössä tuoda ilmi. Tutkimuksen keskeiset tulokset käsitellään erillisinä alakappaleina, jotka nousivat induktiivisen sisällönanalyysin pohjalta. Nämä ovat: arviointimenetelmän hyödyt, arviointimenetelmän haasteet, sekä arviointimenetelmän soveltuvuus neurologiselle kentälle. Kappaleessa on nostettu esimerkki sitaatteja litteroidusta aineistosta, jotka ovat merkittyinä kappaleeseen hakasulkeisiin kursivoituina. Jokainen alaotsikko sisältää myös kuvan, jotka ovat luotu tehdyn sisällönanalyysin pohjalta. Sisällönanalyysi kokonaisuudessaan löytyy liitteestä 3.

6.1 Arviointimenetelmän hyödyt

Arviointimenetelmän käyttäminen oli positiivinen kokemus ja toimintaterapeutit kokivat sen käyttämisen hyödyllisenä. Terapeutit kokivat, että arviointimenetelmä täydentää hyvin toimintaterapeutin, kuin myös muiden ammattiryhmien tekemiä arviointeja. Terapeutit, jotka eivät jo aikaisemmin olleet hyödyntäneet arviointimenetelmää kokivat, että voisivat ottaa jatkossa menetelmän käyttöönsä omassa työssään.

”... jos tekis toimintakyvyn arvioinnin, niin tämä vois olla yksi menetelmä, mikä sit täydentää sitä koko arviointia...”

Terapeutit kokivat arviointimenetelmän antavan syventävää tietoa asiakkaan tilanteesta, jota pystyy hyödyntämään muun muassa lausuntoja tehtäessä.

Terapeutit kokivat arviointimenetelmän täydentävän etenkin toiminnan havainnointia ja vahvistavan asioita, joita nousee havaintojen pohjalta esille. Terapeutit myös kokivat, että menetelmä antaa uutta, tarkempaa tietoa asiakkaiden toimintakyvystä, jota ei toiminnan havainnoinnissa välttämättä nouse esille.

"... sen kun yhdistää myös AMPS:n kanssa, niin mä oon tosi kivasti pystynyt luomaan syvemmän lausunnon."

Arviointimenetelmä koettiin hyödyllisenä myös asiakasta itseään ajatellen, koska se tarjosi asiakkaalle itselleen uusia oivalluksia ja suoraa tietoa omasta toiminnanohjauksesta ja käytetyistä strategioista. Terapeutit kokivat, että menetelmä on mielekäs niin terapeuteille itselleen, kuin myös asiakkaille. Terapeutit nostivat esille, miten monet asiakkaat kokivat arviointimenetelmän tekemisen mielekkäänä ja hyödyllisenä, menetelmän kuormittavuudesta huolimatta.

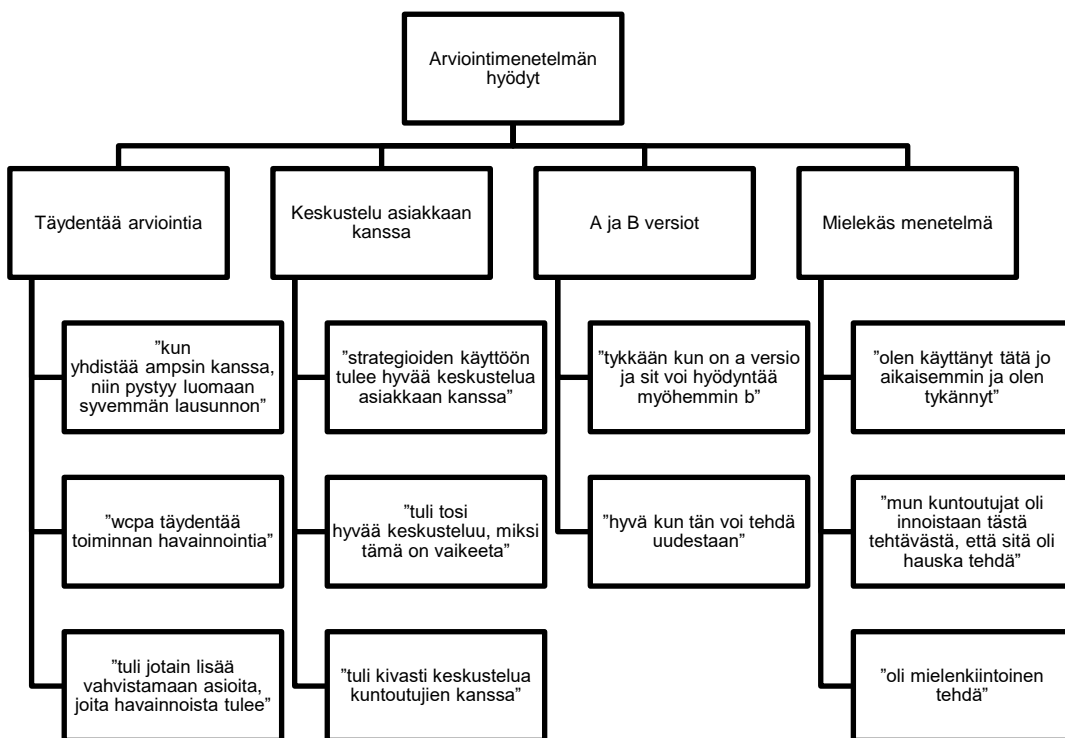
"Se oli kiva näiden mun kuntoutujien kanssa, että ne oli kauhean innoissaan tästä tehtävästä ja... oli hauska tehdä... ja jotenkin itsekin he huomas, että minkäläisiä asioita sitten tuli eteen."

Terapeutit kokivat arviointimenetelmän hyväksi puoliksi myös sen, miten menetelmä sisältää jokaisesta vaikeustasosta kaksi eri versiota, sekä sen, miten menetelmä mahdollistaa ja synnyttää keskustelua asiakkaan ja terapeutin välille. Menetelmän A- ja B-versiot mahdollistavat menetelmän uudelleen tekemisen ja asiakkaan strategioiden kehittymisen.

"... tykkään kans, kun siinä on se a versio ja sitten voi myöhemmin hyödyntää sitä b versiota, niin siinä välillä voi sitten keskustella siitä, että miten on mennyt ja miettiä strategioita ja miten se sitten näkyy kanssa niissä tuloksissa."

Terapeutit kokivat, että keskustelu asiakkaan kanssa siitä, miten he arviointimenetelmästä suoriutuivat, oli hedelmällistä myös oiretietoisuuden arvioimisen ja kasvamisen näkökulmasta. Terapeutit kokivat myös otollisena sen, miten terapiassa voi harjoitella strategioiden hyödyntämistä, joiden omaksumista uudelleen arvioinnissa voi tarkastella.

Kuvassa 5 on eriteltynä terapeuttien kokemat arviointimenetelmän hyödyt, sekä lisää alkuperäisiä sitaatteja litteroidusta aineistosta. Sisällönanalyysi kokonaisuudessaan löytyy liitteestä 3.

Kuva 5. Terapeuttien kokemukset arviointimenetelmän hyödyistä.

6.2 Arviointimenetelmän haasteet

Toimintaterapeutit kokivat haasteelliseksi arviointimenetelmän lomakkeiden paljouden, sekä arviointimenetelmän pitkän ja osittain epäselvän ohjeistuksen. Toimintaterapeuttien mukaan, että lomakkeiden paljous tuotti haasteita arviointimenetelmän suorittamisen kannalta.

”... Kriittisyyden annan tähän testiin, että näitä papereita on niin sairaasti.”

Lomakkeiden määrän takia toimintaterapeuteilta vaadittiin huolellista tutustumista menetelmän käyttämiseen. Lisäksi vaadittiin suunnitelma siitä, kuinka lomakkeet tulisi järkevästi asetella toimintaterapeutille itselleen ja missä vaiheessa mitään lomaketta kannattaa täyttää ja hyödyntää arviointia tehdessä. Lomakkeiden suuren määrän takia ne saattavat mennä sekaisin ja useamman lomakkeen samanaikainen täyttäminen oli terapeuteille usein haastavaa. Terapeutit kokivat arviointimenetelmän ohjeet myös pitkäksi ja osin puutteellisiksi. Terapeutit nostivat esille asiakkaalle luettavan ohjeistuksen pituuden ja ohjeiden paljouden.

”Jotenkin siinä ongelmana on kun siinä on nii hirveen paljon sitä ohjetta”

Asiakkaalle annettavasta ohjeistuksesta terapeutit nostivat esille myös sen, miten ohjeistus oli puutteellinen siltä osin, saako varattavat tapaamiset -lomakkeeseen tehdä merkintöjä vai ei. Asiakkaalle annettavassa ohjeistuksessa kerrotaan, että viikkokalenteriin ei tule tehdä merkintöjä, mutta erikseen ei mainita, saako merkintöjä tehdä muihin lomakkeisiin.

”... siinä oli epäselvää arvioitavalle, että saako tehdä merkintöjä siihen monisteeseen vai ei...”

Toimintaterapeutit kokivat, että ohjeistuksen puute vaikutti häiritsevällä tavalla usean asiakkaan arviointimenetelmästä suoriutumiseen, sillä muistiinpanojen tekeminen varattavat tapaamiset -lomakkeeseen helpottavat tehtävästä suoriutumista huomattavasti. Terapeutit kokivat, että ohjeistukseen olisi hyvä lisätä se, miten muihin lomakkeisiin saa tehdä merkintöjä ja ohjeistuksessa painottaa sitä, miten kielto merkintöjen tekemisestä koskee pelkästään viikkokalenterilomaketta.

Toimintaterapeutit kokivat arviointimenetelmän ohjeistuksen osin puutteelliseksi myös itse terapeuteille annetun ohjeistuksen osalta. Haasteita tuottivat etenkin menetelmään kuuluvan vapaapäivän ja kellon määrittäminen.

”... mistä sen tiedon onkii et mikä, missä versiossa on mikä vapaapäivä?”

Toimintaterapeutit kokivat haasteelliseksi löytää tiedon määrittelystä vapaapäivästä. Osa terapeuteista eivät myöskään huomanneet, että vapaapäivä on erikseen määritelty, joka tuotti haasteita testin suorittamisen ja luotettavuuden kannalta, kun määriteltyä vapaapäivää ei testin suorittamisessa käytetty. Terapeutit kokivat, että määritelty vapaapäivä tulisi näkyä ohjeistuksessa selvemmin. Tällä hetkellä määritelty vapaapäivä löytyy arviointimenetelmän pisteytyslomakkeesta, jonka terapeutit kokivat epäkäytännölliseksi, sillä usein arviointimenetelmä pisteytetään erikseen sen jälkeen, kun arvioitava on jo suorittanut tehtävän.

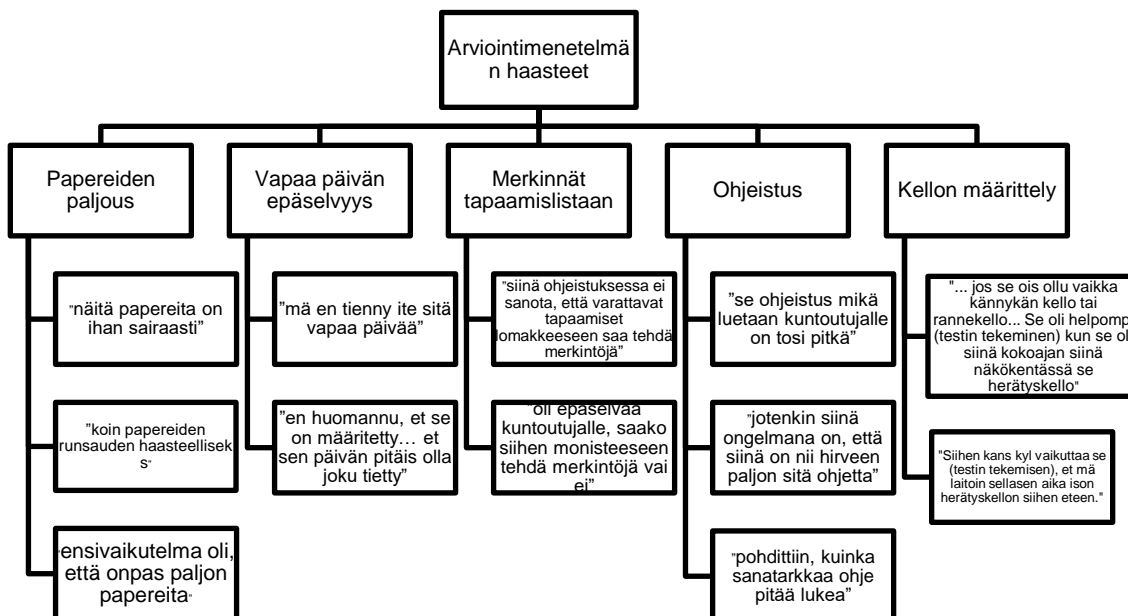
Terapeutit kokivat myös arviointimenetelmän aikana käytettävän kellon ohjeistuksen olevan ongelmallinen. Ohjeistuksessa ei ole tarkemmin määriteltynä sitä, millainen kello testin suorittamisen aikana tulee olla käytössä.

”...jos se ois ollu vaikka kännykän kello tai rannekello... Se oli helpompi kun se oli siinä kokoajan siinä näkökentässä se herätyskello.”

Terapeutit kokivat, että erilaisten kellojen käyttäminen vaikuttaa huomattavasti siihen, kuinka helposti asiakkaat huomioivat kelloa ja näin ollen seuraavat ajan kulumista testin aikana. Terapeutit kokivat, että ohjeistuksessa olisi hyvä olla määriteltynä käytettävä kello tästä syystä tarkemmin, sillä käytettävä kello vaikuttaa arviointimenetelmästä suoriutumiseen.

Kuvassa 6 on eriteltyä terapeuttien kokemat arviointimenetelmän haasteet, sekä lisää alkuperäisiä sitaatteja litteroidusta aineistosta. Sisällönanalyysi

kokonaisuudessaan löytyy liitteestä 3.

Kuva 6. Terapeuttien kokemukset arviointimenetelmän haasteista.

6.3 Arviointimenetelmän soveltuvuus neurologiselle kentälle

Toimintaterapeuttien mielestä arviointimenetelmä soveltuu hyvin käytettäväksi neurologisten haasteiden omaavien asiakkaiden parissa. Osa toimintaterapeuteista kuitenkin koki haasteelliseksi löytää sopivaa kuntoutujaa menetelmän tekemiseen tutkimuksen kuuluvan kahden kuukauden kokeiluajan puitteissa. Yhteistä kaikille kuntoutujille oli, että he olivat toimintaterapeuttien asiakasryhmän parempikuntoisia, joiden kognitiiviset haasteet olivat joko lieviä tai kohtalaisen lieviä.

"Nää (asiakkaat) oli semmosii, ketkä sit keskittyi hieman paremmin ja nää oli tämmösii mun asiakaskunnan hieman parempikuntoisia."

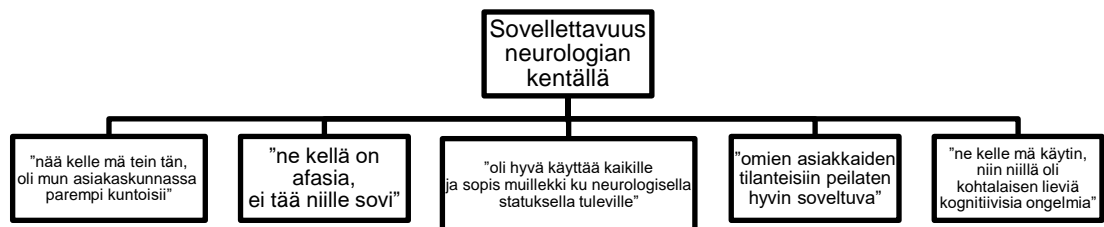
Terapeutit käyttivät monipuolisesti, mutta vaihtelevasti tasoja I ja II. Tason valintaan vaikutti kuntoutujan toimintakyvyn taso, jonka vuoksi osa toimintaterapeuteista käytti vain jompaakumpaa tasoista. Tasojen I ja II välillä

toimintaterapeutit eivät kokeneet suuria eroja ja kokivat molemmat tasot hyödyllisiksi.

”...mun mielestä oli hyvä kyl kaikille käyttää ja varmasti ois ihan muullakin tavalla kuin neurologisella statuksella tuleva.”

Terapeutit myös kokivat, että arviointimenetelmä soveltuu neurologisten asiakkaiden lisäksi käytettäväksi myös muille kentille. Terapeutit nostivat esille etenkin mielenterveysasiakkaat, joilla tyypillisesti esiintyy samankaltaisia toiminnanohjauksen haasteita, kuin neurologisesti sairastuneilla.

Kuvassa 7 on eriteltynä terapeuttien kokemat asiat, jotka vaikuttavat arviointimenetelmän soveltuvuuteen neurologiselle kentällä, sekä lisää alkuperäisiä sitaatteja litteroidusta aineistosta. Sisällönanalyysi kokonaisuudessaan löytyy liitteestä 3.

Kuva 7. Terapeuttien kokemuksia arviointimenetelmän sovellettavuudesta neurologian kentälle.

7 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää WCPA-arviointimenetelmän tason I ja tason II käyttökokemuksia aikuisneurologian kentältä. Opinnäytetyön tutkimukseen osallistui viisi toimintaterapeuttia, joilta kerättiin onnistuneesti käyttökokemuksia WCPA-arviointimenetelmän tasoista I ja II, joten mielestämme opinnäytetyölle asetettu tarkoitus saavutettiin.

Opinnäytetyön aikana lisättiin tietoisuutta WCPA-arviointimenetelmästä toimintaterapeuttien keskuuteen pitämällä koulutustilaisuus 10 toimintaterapeutille, jonka lisäksi pääsimme luennoimaan opinnäytetyöstämme Santtu ry:n koulutuspäivillä, johon osallistui useita toimintaterapeutteja ympäri Suomea. Ryhmähaastattelusta saatujen vastauksien pohjalta voidaan tehdä johtopäätös, että tutkimukseen osallistuneet toimintaterapeutit aikovat myös jatkossa ottaa arviointimenetelmän käyttöönsä. Koska opinnäytetyön tavoitteeksi asetettiin, että tulevaisuudessa WCPA olisi yhä useamman toimintaterapeutin käytössä ja että menetelmästä saataisiin enemmän käyttökokemuksia eri kentiltä, koemme, että myös asetettuun tavoitteeseen päästiin.

Koulutustilaisuutta varten tehtiin diaesitys, joka käsitteli opinnäytetyötä, sen prosessia sekä WCPA-arviointimenetelmää. Tämän lisäksi tehtiin opetusvideo, joka jäi koulutustilaisuuden jälkeen diaesityksen kanssa tutkittavien käyttöön tutkimuksen ajaksi. Koimme koulutustilaisuuden olevan tutkimuksen kannalta tarpeellinen menetelmän suomenkielisen ohjekirjan puuttumisen vuoksi. Tilaisuudella pystyimme varmistamaan, että kaikilla tutkimukseen osallistuvilla toimintaterapeuteilla oli yhteiset ohjeistukset menetelmän käytöstä. Koulutustilaisuus sujui odotetulla tavalla ja kaikki ilmoittautuneet osallistuivat tilaisuuteen. Tilaisuuden aikana sai esittää arviointimenetelmään liittyviä kysymyksiä, jonka lisäksi myös koulutustilaisuuden loppuun varattiin aikaa kysymyksille ja vapaalle keskustelulle. Tällä pyrittiin varmistamaan, että tutkimukseen osallistuvilla ei ole epäselvyyksiä menetelmän käytöstä.

Tutkimusta varten tehty opetusvideo koettiin hyödylliseksi ja useampi toimintaterapeutti kertoi ryhmähaastattelussa hyödyntäneensä opetusvideota menetelmää käyttöön ottaessa.

Ryhmähaastattelutilaisuus etäyhteyksin Zoomissa oli onnistunut kokemus. Focus Group -haastattelumenetelmä soveltui tutkimuksen tarkoitukseen, ja toimintaterapeutit pääsivät jakamaan omia ajatuksiaan ja keskustelemaan avoimesti menetelmästä ja sen käytöstä syventävällä tasolla, joka Eskolan & Suorarannan (1998) mukaan on ominaista laadullisille tutkimuksille pienen otantamäärän lisäksi. Etukäteen lähetetyt aiheet toimintaterapeuteille toivat haastattelutilanteeseen runkoa sekä haastattelijoille kuin haastateltavillekin, mutta eivät silti johdatelleet keskustelua liikaa.

Ryhmähaastattelun litterointi toteutettiin toisen tutkimuksen tekijän toimesta. Haasteena oli puhekielen litterointi, sillä puhekielen lauserakenteet ja sanasto ovat erilaisia kuin kirjoituksessa. Litterointi toteutettiin lopulta sanatarkasti, eikä mitään sanoja jätetty pois. Litteroidusta tekstistä tehdyssä sisällönanalyysissä alkuperäisilmaisuuksista on kuitenkin poistettu täytesanoja ymmärrettävyyden selkeyttämiseksi.

Opinnäytetyö loi uutta, syvällistä ja kuvailevaa tietoa siitä, miten toimintaterapeutit kokevat WCPA-arviointimenetelmän käyttämisen omassa työssään. Tuloksien mukaan terapeutit kokivat menetelmän haasteelliseksi muun muassa pitkän ohjeistuksen ja papereiden paljouden vuoksi. Lisäksi menetelmän käyttöön ottamiseen vaikuttaa arviointimenetelmän suomenkielisen ohjekirjan puuttuminen ja saatavuus. Toimintaterapeutit kokivat menetelmän käyttämisen positiivisena kokemuksena ja kokivat sen antavan uutta, täydentävää tietoa, mitä muilla käytössä olevilla arviointimenetelmillä ei voida ilmentää. Moni terapeuteista aikookin ottaa arviointimenetelmän käyttöön omassa työssään.

Toimintaterapeutit kokivat arviointimenetelmän soveltuvan neurologisti sairastuneiden asiakkaiden kanssa käytettäväksi, joka puoltaa myös

aikaisempia tutkimustuloksia, jossa menetelmä on todettu soveltuvan muun muassa AVH-potilaille (Jaywant ym. 2021), sekä aivovamman saaneille potilaille (Doherty 2018). Toimintaterapeutit nostivat esille myös sen, miten he kokevat menetelmän soveltuvan myös muille kentille, kuten esimerkiksi mielenterveyspuolelle. Tämä tukee Heinosen & Mäkitalon (2017) opinnäytetyössä ilmenneitä tuloksia, jossa arviointimenetelmään juurrutettiin psykiatrian kentälle.

Vaikka opinnäytetyö toteutettiin tutkimuksellisena opinnäytetyönä, on opinnäytetyöprosessi sisältänyt paljon toiminnallisen kehittämistyön piirteitä. Tutkimusta varten WCPA:n oleelliset lomakkeet tasojen I ja II käyttämistä varten tuli epävirallisesti suomentaa. Alun perin tarkoituksena oli hyödyntää Isakssonin & Kiiholan (2017) opinnäytetyön yhteydessä tehtyjä epävirallisia suomennoksia, mutta kielteisen luvan saatuaamme olimme yhteydessä arviointimenetelmän kehittäjään Joan Togliaan suomennosluvan pyytämiseksi (Liite 2).

Lupa myönnettiin epävirallisten suomennosten tekemiseen tutkimuksen sisäiseen käyttöön. Toglia kuitenkin kertoi, että halutessamme voimme lähettää hänelle epäviralliset suomennoksemme, jotka voidaan liittää osaksi manuaalia siten, että manuaalin ostaneilla on pääsy lomakkeisiin ja johon vastasimme myöntävästi. Toglia ilmaisi viesteissä halunsa lähteä yhteistyöhön WCPA manuaalin suomenkieliseen käännösprosessiin, mikäli prosessiin löytyy halukas yhteistyökumppani. Lupasimme välittää tiedon eteenpäin Turun ammattikorkeakoululle ja Suomen Toimintaterapeuttiliitolle, jotta mahdollinen yhteistyökumppani käännösprosessiin löytyisi.

Suomennoksissa pyrittiin säilyttämään mahdollisimman tarkasti alkuperäisten lomakkeiden sisältö ja rakenne, eikä lomakkeisiin tehty suomennosvaiheessa kulttuurisidonnaisia muutoksia, lukuun ottamatta tapaamislistan tapaamisia *”Toimita sähkölasku postiin ennen kuin se sulkeutuu torstaina”* ja *”Soita viimeistään ennen puoltapäivää torstaina sähköyhtiöön kiistääksesi myöhästymismaksun”*. Alkuperäisissä lomakkeissa sähkölaskun ja sähköyhtiön tilalla on kaasuyhtiö sekä lasku. Ruotsinkielisessä WCPA manuaalissa on

käytetty käännöksiä sähköyhtiö sekä sähkölasku, jonka vuoksi koimme näiden olevan suomennoksissa myös soveltuvia käännöksiä. Koulutustilaisuudessa saatiin myös lomakkeisiin kehitysideoita. Muutoksia lomakkeisiin ei näiden palautteiden pohjalta tehty, sillä lomakkeiden sisältö ja rakenne haluttiin pitää mahdollisimman samanlaisina kuin alkuperäisissäkin. Menetelmän kehittäjälle Joan Toglialle välitettiin lomakkeiden kehitysideat tutkimuksen pohjalta.

Opinnäytetyöprosessi oli pitkä ja työläs ja sisälsi monia muuttuvia tekijöitä matkan varrella. Niin suunnitelmaa, aikataulua, kuin myös toimeksiantoa jouduttiin prosessin edetessä muuttamaan. Alun perin opinnäytetyö oli tarkoitus toteuttaa kehittämistyönä, jossa luotaisiin ohjeistus WCPA tason I käyttämiseen. Saatuamme WCPA manuaalin käyttöömme huomasimme kuitenkin tasojen I-III samankaltaisuuden, jonka myötä alkuperäinen toimeksianto olisi muistuttanut pitkälti Isakssonin & Kiikolan (2017) opinnäytetyön yhteydessä tehtyä ohjekirjaa, eikä opinnäytetyömme tämän vuoksi olisi luonut uutta ja tarpeellista tietoa. Yhdessä toimeksiantajan kanssa keskustellen ehdotimme toimeksiannon muuttamista tutkimukselliseen opinnäytetyöhön, jonka pohjalta lopullinen suunnitelma ja toimeksianto muodostuivat.

Opinnäytetyön kirjoittaminen ja työstäminen ovat kasvattaneet ammatillista kehitystämme ja osaamistamme monipuolisesti. Prosessin aikana olemme oppineet paljon uusia asioita niin teorian ja käytännön tasolla. Ymmärrys tieteelliseen tutkimukseen prosessin aikana kasvoi, kuten myös ymmärrys toiminnanohjauksesta, sekä WCPA-arviointimenetelmästä. Käytännön kokemusta saimme koulutusmateriaalian työstämisestä, kouluttajana olemisesta, haastattelemisesta, litteroinnista, sisällön analyysin työstämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä.

8 Eettisyys ja luotettavuus

Koko opinnäytetyöprosessin aikana noudatettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) ohjeita hyvästä tieteellisestä käytännöstä, sekä yleisiä eettisyyden periaatteita. Työskentely tapahtui opinnäytetyöprosessin ajan tiedeyhteisön yhteisten toimintatapojen mukaisesti: tiedonhankinnassa käytettiin tieteellisesti hyväksytyjä menetelmiä ja tietoa haettiin luotettavista lähteistä muiden työtä kunnioittaen merkitsemällä käytetyt lähteet tarkasti ja oikeaoppisesti. Opinnäytetyöprosessin aikana tekijät eivät ajaneet omaa etuaan, vaan tavoitteena on ollut tuottaa lisää tietoa yhteiseen käyttöön.

Opinnäytetyön eteneminen ja sen sisältämät vaiheet (suunnitelma, toteutus ja raportointi) ovat avattu yksityiskohtaisesti ja mahdollisimman läpinäkyvästi. Opinnäytetyön toimeksiantaja mainitaan ja tulosten analysoimisessa opinnäytetyön tekijät pyrkivät olemaan mahdollisimman objektiivisia siten, ettei mahdolliset ennakko-oletukset vaikuttaneet vastausten tulkintaan ja niistä päätelyihin johtopäätöksiin. Sisällönanalyysia tehdessä myös molemmat opinnäytetyön tekijöistä laativat ensiksi omat versionsa tutkimuksen aineiston pohjalta, joita vertailtiin keskenään ja joiden pohjalta muodostui lopullinen analyysi opinnäytetyöhön. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta, sillä sisällönanalyysi ei näin ollen ole vain yksittäisen ihmisen tulkintaa saadusta aineistosta. Tutkimukseen osallistuville järjestetty koulutustilaisuus lisää myös tutkimuksen luotettavuutta, sillä sen avulla varmistettiin jokaisen tutkittavan osaavan käyttää arviointimenetelmää oikeaoppisesti.

Arviointimenetelmää testanneet toimintaterapeutit pystyivät kokeilemaan tasoa I ja II vaihtelevasti, eikä jokaisella toimintaterapeutilla ollut mahdollisuutta kokeilla menetelmän kumpaakin tasoa asiakkaille, joka olisi ollut tutkimuksen luotettavuuden kannalta tarpeellista. Tämän vuoksi tasojen I ja II välisistä eroavaisuuksista käytettävyyden kannalta, on hankala tämän tutkimuksen perusteella tehdä johtopäätöksiä.

Opinnäytetyöprosessin aikana nousi esiin useampia eettisiä seikkoja, jotka prosessin edetessä otettiin huomioon. WCPA-arviointimenetelmän ohjekirjaa ei ole käännetty suomen kielelle, jonka vuoksi tässä opinnäytetyössä pyrittiin hyödyntämään aikaisempia epävirallisia suomennoksia. Hyvien eettisen käytäntöjen mukaisesti lupaa kysyttiin edellisen WCPA:ta käsittelevän opinnäytetyön yhteydessä laadittujen vapaamuotoisten suomennosten hyödyntämiseen. Kieltävän vastauksen myötä näitä opinnäytetyössä ei hyödynnetty, jonka vuoksi epäviralliset suomennokset tehtiin uudestaan. Epävirallisia suomennoksia varten lupaa kysyttiin menetelmän kehittäjältä Joan Toglialta. Lupaa kysyttiin myös opetusvideon tekemiseen ja näiden hyödyntämiseen osana tutkimusta ja opinnäytetyötä. Lomakkeet vapaamuotoisesti suomennettiin ja opetusvideo laadittiin luvan saamisen jälkeen ja niitä hyödynnettiin saatujen lupien puitteissa. Ehtona lomakkeiden vapaamuotoiselle suomentamiselle ja opetusvideon laatimiselle olivat, etteivät ne saa päätyä tutkimuksen ulkopuolelle, eikä niitä liitettäisi opinnäytetyön liitteiksi. Muita ehtoja lomakkeiden suomentamiselle oli, että niissä tulee näkyä tekijöiden nimet, tulla ilmi, että kyseessä on epäviralliset suomennokset ja että niitä tulee käyttää yhdessä WCPA käsikirjan kanssa.

Opinnäytetyön aikana perehdyttiin ja noudatettiin yleistä tietosuoja-asetusta (Yleinen tietosuoja-asetus) ja tietosuojalakia (Tietosuojalaki: Finlex 2018) siltä osin, kuin tarpeellista. Koska opinnäytetyön tutkimuksessa keskitytään toimintaterapeuttien käyttökokemuksiin, ei tutkimuksessa käsitellä asiakastietoja. Tutkimusta varten laadittiin Turun ammattikorkeakoulun tietosuojan mukainen tietosuojailmoitus, joka oli nähtävillä toimeksiantajan nettisivuilla, josta mainittiin myös saatekirjeen yhteydessä.

Tietosuojailmoituksessa on avattu yksityiskohtaisesti mitä henkilötietoja tutkimuksessa kerätään, miten niitä käsitellään ja mihin niitä käytetään. Kaikille tutkimuksesta kiinnostuneille lähetettiin erikseen tietosuojailmoitus myös sähköpostitse. Tutkimukseen osallistuneiden toimintaterapeuttien henkilötietoja käsiteltiin tutkimuksen aikana vain siltä osin, kuin tarpeellista ja ne tuhottiin heti,

kun niiden säilyttämiselle ei ollut enää tarvetta. Tässä tutkimuksessa kerätyt tiedot olivat sähköpostiosoitteet.

Tutkimusaineisto kerättiin ryhmämuotoisella etähaastattelulla, joka tallennettiin toisen tutkimuksen tekijän tietokoneelle, sekä puhelimeen. Myös saadut ääninauhat tuhottiin asianmukaisesti heti sen jälkeen, kun aineisto saatiin litteroitua. Saatu aineisto pseudonymisoitiin siten, ettei yksittäisten henkilöiden vastaukset ole tunnistettavissa. Tietoturvallisen etähaastattelun varmistamiseksi Turun ammattikorkeakoulun IT-tukeen oltiin yhteydessä, joka suositteli toteuttamaan ryhmähaastattelun Zoom -alustalla.

Lähteet

Alasuutari, P. 2011. *Laadullinen tutkimus 2.0*. 4. uud. p. Tampere: Vastapaino.

Campiglia, M.; Seegmuller, C.; Le Gall, D.; Fournet, N.; Rouling, J.L. & Roy, A. 2014. Assessment of everyday executive functioning in children with frontal or temporal epilepsies. Viitattu 12.5.2022.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1525505014002765>

Cicorene, K.; Levin, H.; Malec, J.; Stuss, D. & Whyte, J. 2006. Cognitive rehabilitation interventions for executive functions: Moving from bench to bedside in patients with traumatic brain injury. Viitattu 12.5.2022.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16839293/>

Doherty, M. 2018. Validation of the Weekly Calendar Planning Activity With Teenagers With Acquired Brain Injury. Viitattu 16.10.2021.

<https://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=0&sid=b192f7a8-9535-4a57-9c04-4d9308e19593%40sessionmgr101&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=134729802&db=ccm>

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Foster, E.R. & Hershey, T. 2011. Everyday executive function is associated with activity participation in Parkinson disease without dementia. Viitattu 12.5.2022.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21921994/>

Goverover, Y.; Deluca, J. & Togli, J. 2019. The weekly calendar planning activity in multiple sclerosis: A top-down assessment of executive functions. Viitattu 16.10.2021.

https://www.researchgate.net/publication/331389792_The_weekly_calendar_planning_activity_in_multiple_sclerosis_A_top-down_assessment_of_executive_functions

Heinonen, H. & Mäkitalo, H. 2017. Weekly Calendar Planning Activity-
Juurruttaminen psykiatrian kentälle. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu,
toimintaterapeuttikoulutus. Viitattu 16.10.2021.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/138343/Heinonen_Hanna_Makitalo_Heidi.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Howell, D.; Osternig, L.; Van Donkelaar, P.; Mayr, U. & Chou, L.S. 2013. Effects on concussion on attention and executive function in adolescents. Viitattu 12.5.2022. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23274602/>

Isaksson, E. & Kiikola, J. 2017. WCPA tutuksi- Weekly Calender Planning Activity -arviointimenetelmän jalkauttaminen toimintaterapeuttien työvälineeksi. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu, toimintaterapeuttikoulutus. Viitattu 16.10.2021.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/138191/Isaksson_Ella_Kiikola_Jonna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jaywant, A.; Arora, C.; Lussier, A. & Togliola, J. 2021. Impaired Performance on a Cognitively-Based Instrumental Activities of Daily Living Task, the 10-Item Weekly Calendar Planning Activity, in Individuals With Stroke Undergoing Acute Inpatient Rehabilitation. Viitattu 16.10.2021.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8337012/#>

Juhila, K. n.d. Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 16.11.2021.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>

Katzan, I.; Thompson, N.; Uchino, K. & Lapin, B. 2018. The most affected health domains after ischemic stroke. Viitattu 16.11.2021.

<https://n.neurology.org/content/90/16/e1364.full>

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede Vol. 11 (1), 3-12.

Käypähoito. 2016. Toiminnanohjauksen ongelmat ja ADHD. Viitattu 15.11.2021. <https://www.kaypahoito.fi/nix00963>

Lahav, O.; Ben-Simon, A.; Inbar-Weiss, N. & Katz, N. 2015. Weekly Calendar Planning Activity for University Students: Comparison of Individuals With and Without ADHD by Gender. Viitattu 16.10.2021.

https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1087054714564621?casa_token=eOgZHDdTkVIAAAAAA%3AVUXG9BahBu8eNw4cLwhMGL7J9wI9ELVxBYuMBIN1LCZC7vFJWZ0t2X1S74UAOOZj6Zyi95mg4AvJ5Q&journalCode=jada

Mod•U: Powerful Concepts in Social Science 2016. How Focus Groups Can Help Your Research: Qualitative Research Methods. Viitattu 15.11.2021. How Focus Groups Can Help Your Research: Qualitative Research Methods

Näpärä, L. 2017. Haastattelun lajityypit. Spoken. Viitattu 7.12.2021.

<https://spoken.fi/2180/>

Poulin, V.; Korner-Bitensky, N.; Dawson, D.R.; & Bherer, L. 2012. Efficacy of executive function interventions after stroke: A systematic review. Viitattu 12.5.2022.

https://www.researchgate.net/publication/221902962_Efficacy_of_Executive_Function_Interventions_After_Stroke_A_Systematic_Review

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 15.11.2021.

https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Santtu, Suomen aikuisneurologisten toimintaterapeuttien unioni ry. Viitattu 15.11.2021. <https://santtu.yhdistysavain.fi/>

Terveyskylä. Toiminnanohjauksen häiriöt. Viitattu 15.11.2021.

<https://www.terveyskyla.fi/aivotalo/aivot-ja-toimintakyky/toiminnanohjaus/toiminnanohjauksen-h%C3%A4iri%C3%B6t>

Tietosuojalaki. Finlex. 2018. Saatavilla osoitteessa:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>

Toglia, J. 2015. Weekly Calendar Planning Activity (WCPA): a performance test of executive function, American Occupational Therapy Association, Bethesda.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen suomessa. Viitattu 16.11.2021.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Vilkki, J.; Saunamäki, T. & Laine, M. 2020. Toiminnanohjauksen häiriöt.

Teoksessa: Jehkonen, M.; Saunamäki, T.; Hokkanen, L. & Akila, R.

2020. Kliininen neuropsykologia. 3., uudistettu painos. [Helsinki]: Kustannus Oy Duodecim.

Voelbel, G.T.; Goverover, Y.; Gaudino, E.A.; Moore, N.B.; Chiaravalloti, N. & DeLuca, J. 2011. The relationship between neurocognitive behavior of executive functions and the EFPT in individuals with multiple sclerosis. Viitattu 12.5.2022. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24650262/>

Weiner, N.W.; Toglia, J. & Berg, C. 2012. Weekly calendar planning activity (WCPA): A performance-based assessment of executive function piloted with at-risk adolescents. Viitattu 12.5.2022. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23106990/>

Winqvist, S. & Nybo, T. 2020. Neuropsykologinen oirekuva. Teoksessa: Jehkonen, M.; Saunamäki, T.; Hokkanen, L. & Akila, R. 2020. Kliininen neuropsykologia. 3. uudistettu painos. [Helsinki]: Kustannus Oy Duodecim.

Yleinen tietosuoja-asetus. Viitattu 16.11.2021. https://europa.eu/youreurope/business/dealing-with-customers/data-protection/data-protection-gdpr/index_fi.htm

Saatekirje tutkimukseen osallistuville

Saatekirje tutkimukseen osallistuville

Hei,

Olemme tekemässä laadullista tutkimusta opinnäytetyötä varten, jonka toimeksiantajana toimii Santtu ry. Tutkimuksen tarkoituksena on saada tietoa WCPA-arviointimenetelmän tason I ja II eroavaisuuksista ja käytettävyydestä aikuisneurologisten asiakkaiden kanssa työskenteleviltä toimintaterapeuteilta.

Weekly Calendar Planning Activity (WCPA) on Joan Toglian vuonna 2015 kehittämä toiminnanohjauksen arviointimenetelmä. Arviointimenetelmästä löytyy eri vaikeustasoja (I-III), joiden tarkoituksena on antaa mahdollisuus menetelmän sovellettavuuteen asiakaskohtaisesti. WCPA-arviointimenetelmästä on aikaisemmin tehty kaksi opinnäytetyötä, jotka ovat tarkastelleet tasoa II.

Menetelmä on suhteellisen uusi ja sen käyttökokemuksia löytyy vähän. Tutkimuksen tavoitteena onkin, että tulevaisuudessa WCPA on yhä useamman toimintaterapeutin käytössä ja että menetelmästä saataisiin enemmän käyttökokemuksia eri asiakasryhmien kanssa työskenteleviltä toimintaterapeuteilta. Näin ollen WCPA-arviointimenetelmän vaikuttavuudesta, luotettavuudesta ja sovellettavuudesta saadaan lisää tietoa. Tutkimus toteutetaan ryhmähaastatteluna etäyhteyksin keväällä 2022.

Järjestämme tutkimukseen osallistuville koulutustilaisuuden menetelmän käytöstä. Koulutustilaisuudessa kerrotaan tutkimuksesta ja sen kulusta, toiminnanohjauksesta ja WCPA arviointimenetelmästä. Koulutuksen aikana osallistujat perehdytetään arviointimenetelmän tason I ja II käyttöön. Osallistujat saavat tutkimuksen ajaksi omaan käyttöönsä arviointimenetelmän vapaamuotoisesti suomennetut lomakkeet, sekä koulutustilaisuudessa näytettävän ohjevideon menetelmän käytöstä.

Tutkimukseen ja koulutustilaisuuteen osallistuminen on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Tämän sähköpostin liitteistä löytyy tietosuojailmoitus, jossa kerrotaan mihin ja miten henkilötietoja tutkimuksen aikana käsitellään. Ilmoituksen lopussa kerrotaan myös tarkemmin, mitä oikeuksia tutkimukseen osallistuvilla on.

Pyydämme Sinua osallistumaan järjestämäämme koulutustilaisuuteen ja tutkimukseen ilmoittamalla halukkuutesi ja työpaikkasi vastaamalla sähköpostitse joko Vappu Salmelalle tai Tiia-Maria Karjalaiselle **8.2.2022** mennessä. Koulutustilaisuus järjestetään etäyhteyksin Zoomissa **11.2.2022 klo: 13–15**. Linkki koulutustilaisuuteen lähetään sähköpostitse tutkimukseen osallistujille.

Ystävällisin terveisin,

Vappu Salmela & Tiia-Maria Karjalainen

Turun ammattikorkeakoulu

Toimintaterapeuttiopiskelijat /PTOIMS19

vappu.salmela@edu.turkuamk.fi

tiamaria.karjalainen@edu.turkuamk.fi

Suomennosluvan kysyminen Toglialta

Dr. Joan ~~Toglia~~
Main Hall, 4th Floor, Room PH
555 Broadway
Dobbs Ferry NY
10522 914-674-7746
JToglia@mercy.edu

Permission to do informal Finnish translation for WCPA forms

We are two occupational therapy students Vappu Salmela and ~~Tija~~-Maria Karjalainen, from Turku University of Applied Sciences in Finland. We will be doing a thesis about Weekly Calendar Planning Activity. We aim to do qualitative research using WCPA levels I and II in neurological field and collect research data on users' experiences. We ask your permission to do informal Finnish translations of WCPA forms (Appendix A.1.- A.8.) and (E.1-E.8.).

Earlier in 2017, there have been done a thesis about WCPA, and the forms have been similarly informally translated before, but we are unable to use them. For that reason, we will have to translate the forms for our study informally. We will be doing a short educational video in Finnish as well, so it would be easier to use the assessment. The purpose of our video and forms translations is not to replace the actual WCPA manual but to ease using the assessment for Finnish occupational therapists. If you allow, we would like to leave the informal Finnish forms and the educational video to educational use by adding them to the thesis appendices.

Thank you so much for your attention and participation.

Best Regards

14.1.2022

Vappu Salmela
Occupational therapy student
vappu.salmela@edu.turkuamk.fi
+358 404805993

~~Tija~~-Maria Karjalainen
Occupational therapy student
tiimaria.karjalainen@edu.turkuamk.fi
+358 443377013

~~Tuija Suominen~~-Romberg
Senior lecture. Occupational therapy
tuija.suominen-romberg@turkuamk.fi
+358 50 5985451

Induktiivinen sisällönanalyysi

Se tuntuu tosi kivalta, että tuli jotakin lisää siihen vahvistamaan niitä asioita, mitkä niistä havainnoinnista tulee...	Täydentää arviointia	Arviointimenetelmän hyödyt	Arviointimenetelmän käyttäminen
... sen kun yhdistää myös AMPS:in kanssa, niin mää on tosi kivasti pystynyt luomaa syvemmän lausunnon.			
... jos tekis toimintakyvyn arvioinnin, nii tämä vois olla yksi menetelmä, mikä si täydentää sitä koko arviointia...			
... voisi olla hyvä arviointimenetelmä just muitten menetelmien kanssa.			
... WCPA täydentää sitä toiminnan havainnointia...			
...kun näihin strategioihin ja niiden strategioiden käyttöön tulee hyvää keskustelua asiakkaan kanssa...	Keskustelu asiakkaan kanssa		
... tuli tosi hyvää keskustelua, miksi tämä oli vaikeeta...			
... antoi semmoista lisää ja sitten tuli kanssa kivasti keskustelua näiden kuntoutujien kanssa...			
... tykkään kans, kun siinä on se a versio ja sitten voi myöhemmin hyödyntää sitä b versiota, niin siinä välillä voi sitten keskustella siitä, että miten on mennyt ja miettiä strategioita ja miten se sitten näkyy kanssa niissä tuloksissa.	A ja B versiot		
... oiva tilaisuus tehdä tätä testiä just sen lisäksi, et me voidaan tehdä se uudestaan, jos asiakas haluaa.. tää on hyvä tapa pysähtyä ja miettiä, millä tavalla voi toimia ja ratkaista haasteita.			
Se oli kiva näitten mun kuntoutujien kanssa, että ne oli kauhean innoissaan tästä tehtävästä ja... oli hauska tehdä... ja jotenkin itsekin he huomasi, että minkälaisia asioita sitten tuli eteen.	Mielekäs menetelmä		
Hän halusi vakuutusyhtiöön sen liitettäväksi ja tuntui siltä, että oli jotakin annettavaa asiakkaalle.			
... mielenkiintoinen kuitenkin oli tehdä. Ihan hyvää tietoa anto, koska sitten ne peilas (kuntoutujat) siihen omaan arkeenkin.			
Mulle jotenkin sellanen informatiivinen menetelmä omaan työhön...			
Mähän oon käyttänyt tätä (jo aikaisemmin) ja oon tykännyt.			
... ohjeistuksessa mikä luetaan kuntoutujalle, pitää ihan hirveästi lukea sieltä ja antaa niitä ohjeita. Se on tosi pitkä...	Ohjeistus	Arviointimenetelmän haasteet	
... me pohdittiin... että kuinka sanatarkasti se ohjeistus pitää alussa lukee?			
Jotenkin siinä ongelmana on kun siinä on nii hirvee paljon sitä ohjetta.			
...ohjeistuksessa... sanotaan, että osoita määritetty päivä: tiistai, keskiviikko tai torstai... Pitääkö mun ite päättää, et se ei voi olla tiistai tai minähän sen päätän, mutta jos tiistai on se vapaapäivä?	Vapaapäivän epäselvyys		
... mä en tienny itte sitä vapaapäivää.			

...mä tein potilalle, en jotenkin huomannu, et se oli määritetty, et sen päivän pitäis olla joku tietty.			
Mistä sen tiedon onkii et mikä, missä versiossa on mikä vapaapäivä?			
... kun siinä ohjeessa ei sanottu... että on ylimääräistä muistiinpanopaperia... mutta siinä ohjeessa ei sanota, että siihen varattavat tapaamiset lomakkeeseen saa tehdä merkintöjä...	Merkinnät tapaamislistaan		
Joo, siinä... oli epäselvää arvioitavalle, että saako tehdä merkintöjä siihen monisteeseen vai ei...			
... kriittisyyden annan tähän testiin, että näitä papereita on niin sairaasti.	Papereiden paljous		
...jollain tavalla mäkin koin vähän ehkä näiden papereiden runsauden haasteelliseksi...			
...ensivaikutelma oli, että onpas paljon papereita...			
...samaa mieltä mitä muutkin tässä, että paljon oli näitä papereita.			
... jos se ois ollu vaikka kännykän kello tai rannekello... Se oli helpompi (testin tekeminen) kun se oli siinä kokoajan siinä näkökentässä se herätyskello	Kellon määrittely		
Siihen kans kyl vaikuttaa (testin tekemiseen) se, et mä laitoin sellasen aika ison herätyskellon siihen eteen.			
nää kelle mä tein tän, oli mun asiakaskunnassa parempi kuntoisii			
ne kellä on afasia, ei tää niille sovi.			
oli hyvä käyttää kaikille ja sopis muillekki ku neurologisella statuksella tuleville		Sovelletta- vuus neurologian kentälle	
omien asiakkaiden tilanteisiin peilaten hyvin soveltuva.			
ne kelle mä käytin, niin niillä oli kohtalaisen lieviä kognitiivisia ongelmia.			
...mä ajattelin, että juuri tällä asiakasryhmällä, jolla on tämmösiä aika lieviä ongelmia, nii ehkä täydentää mun ja muiden tekemää arviointia.			